

Cap a la sènia. Un altre carro dels pocs que encara es poden veure per la carretera. Aquest és de la Salzedella. El seu propietari em va deixar anar damunt una estona. Es veien passar els cotxes molt de pressa.

col. El cèrcol es tallava uns centímetres més curt que la roda, i després de doblar-lo s'unien les puntes. Per a posar-lo s'havia d'escalfar prèviament, ja que al dilatar-se agafava el perímetre necessari per a que la roda entrés. Una volta posat, hi havia que refredar-lo ràpidament perquè, de no ser així, es podia cremar la fusta de les trossades. Fent voltar la roda per dins d'un clot o una pica amb aigua es refredava el cèrcol i llavors atapeïa la roda donant-li consistència. S'acabava de subjectar amb uns claus anomenats **reblons** que, travessant el cèrcol, es clavaven als **camons** o trossades.

Amb l'escalada i les rodes fetes es podia posar l'eix o fuel·l amb el **piu** a la punta per a que no eixiren les rodes i

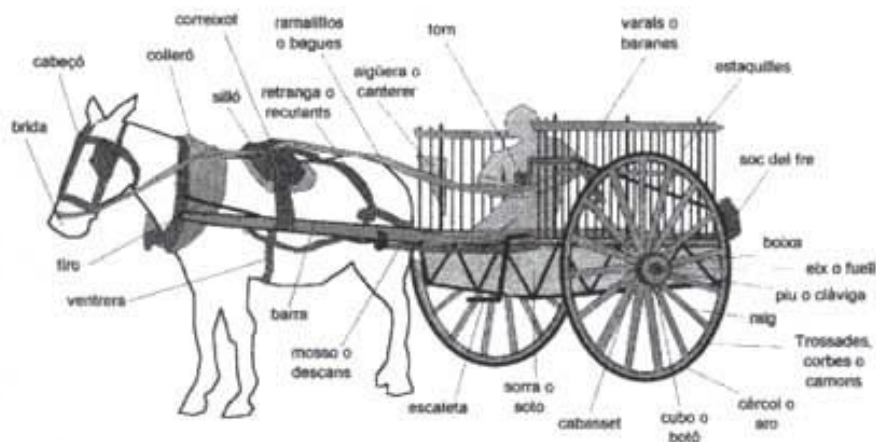
Carro devenganxat.
Es poden veure les diferents peces que el formen.

El matxo també vol eixir a la foto.

plantar el carro. Llavors es posava el sistema de fre elegit. El més rudimentari era la **galga**. Es tractava simplement d'un tarranc de fusta que, eixint del costat de la barra del carro, passava per costat de fora de la roda i es nugava amb una corda a la part de darrere. Per a frenar calia prémer la

galga contra la roda. Més tard ja es va generalitzar el **fre de torn** per a carros mitjans i la **màquina de fre** per als més grans. Els dos sistemes tenen en comú l'ús de dues peces de fusta anomenades **socs** que frenen el carro al pressionar sobre la roda. Els socs de la màquina de fre són més

Esquema d'un carro.

grans que els de torn i s'accionaven estirant una corda — alguns portaven una palanca—.

Un altre element característic dels carros, sobretot els d'aquesta comarca, és la **sorra** o **soto**. Es tracta d'una pla-

Anant de festa. Aquesta foto és de l'arxiu de la família Macip de Sant Mateu. Fa uns 40 anys aproximadament que està feta. Observeu que no porta sorra, va amb entaulats.